

ДЖЕК РАЙТШИ ТАЗГОДИШНАТА ЖЕРТВА

Превод от английски: Лина Василева, 1983

chitanka.info

— Искаме да Ви убием — рече Фреди Томпсън.

Не очаквах тази чест. Почувствувах се поласкан. Но все пак за лице се поопънах.

— Не знам дали ще имам време...

— Е, професоре, това едва ли ще ви отнеме много време!

Играех шах с професор Хардинг, когато Фреди почука на вратата. Дойде от името на комитета за аранжиране на убийството.

Хардинг запали лулата си.

— Какво оръжие смятате да използвате срещу професор Рейниър?

— Повечето искат да му се пререже гърлото — обяви Фреди. — Но, като си спомнихме, че миналата година използвахме нож при случая с професор Елбърт... Не бива да се повтаряме. Затова решихме, че най-подходящ ще бъде револверът.

— А кога ще бъда убит? — попитах.

Фреди носеше очила с не знам какъв голям диоптър и през стъклата очите му изглеждаха огромни.

— В най-скоро време. Може би утре, а може би в други ден. Искаме да ви изненадаме. Страхуваме се, че ако знаете кога точно ще стане всичко, цялата работа ще се провали.

— Никога не бих направил нищо, което да ви попречи — отсякох студено.

— Въпреки това предпочитаме да ви изненадаме — остана на своето Фреди.

Ежегодно випускниците на юридическия факултет на нашия университет инсценират привидно убийство и свързания с него съдебен процес. Обикновено убийството се извършва в присъствието на възможно най-голям брой изненадани и нищо неподозиращи свидетели. Целта е при процеса да се покаже на студентите по право колко противоречиви и неточни са понякога показанията на свидетелите.

Например миналата година професор Елбърт беше „намушкан“ с нож, когато се сменяха групите във физкултурния салон. Нападателят избяга, но после беше „арестуван“ и изправен пред съда. Инцидентът бе станал в присъствието на двадесет и осем студенти и трима преподаватели. Те представиха двадесет и едно описания на външния вид на убиеца, което би било достатъчно да се оправдае обвиняемият.

— Кого определите да ме убие?

Фреди пак се усмихна.

— Още не сме решили окончателно. Обаче има много желаещи.

— Трябва ли да си подготвя пластмасова торбичка с доматиен сок и след изстрела да я разкъсам на гърдите си?

— Не. Решихме, че тази година ще мине и без „кръв“.

Май че знаех защо. Когато професор Елбърт умираше в локвата доматиен сок, седем студентки припаднаха.

— Надяваме се, че и без него всичко ще изглежда съвсем естествено — каза Фреди и погледна към Хардинг. — Никой не бива да знае, никой освен комитета и жертвата. Ще запазите решението ни в тайна, нали?

— Думичка няма да кажа — увери го Хардинг.

Когато студентът си отиде, ние се върнахме към прекъснатата партия шах. Хардинг се замисли над положението с атакувания му цар.

— Фреди Томпсън... — обади се след малко. — Един от най-добрите студенти, които са следвали в този университет.

Кимнах:

— Има почти само петици — потвърдих.

— Защо почти?

— Има една четворка — по история на правото. Аз му я писах.

Хардинг премести коня.

— Жалко е да му се разваля студентската книжка — той изгърси пепелта от лулата си. — Естествено, ще стрелят в тялото ви, а не в главата.

— Защо?

— Има халосни патрони, изхвърлящи картонената тапа с доста голяма сила. Затова най-безопасно ще бъде да стрелят в гърдите.

Никак не ми хареса хрумването да ме уцелят с тапата в гърдите. Преместих топа и веднага съжалих. Хардинг ми взе централната пешка.

— Знаете ли кои са другите от комитета тази година?

— Рой Уикинс — споменах единственото известно ми име.

— Онова високото момче ли? Трябва да повтори семестъра, не е можал да завери, не знам защо...

— Не си взе изпита по имуществено право. Писах му двойка.

— Доста сте взискателен, Алфред.

— Не обичам да разглезвам студентите! В университет сме, а не в детска градина.

Хардинг спечели партията. И следващата. Никога досега не му се беше случвало да спечели две партии една след друга, но този път моите мисли бяха далеч от шахматната дъска. Около десет и половина свършихме.

— А знаете ли, Алфред — каза Хардинг, като си тръгваше, — според някои най-удобното място за извършване на убийства е нюйоркската централна гара в най-натоварените часове. Според мен не по-малко подходящо място за това е винаги оживеният двор на университета.

Той си отиде, а аз почетох малко и си легнах.

... Слизах по стълбите на библиотеката. Беше хубав, слънчев ден. Долу се тълпяха на отделни групички поне стотина студенти и студентки. Изведнъж някакъв младеж с разчорлена коса и очила хукна по стълбите към мен. Очите му горяха налудничаво. Измърморвайки нещо, което не разбрах, той насочи право към гърдите ми огромен револвер. Ослепителен блясък...

Седнах в леглото и зачаках сърцето ми да се успокои. След няколко минути се усилих да се усмихна. Ама че глупав сън!

Заспах чак към три часа. Този път сънувах многолюдно погребение, чиято главна атракция бях пак аз. Ядосах се и запалих лампата. Четири часа. Облякох халата и отидох в кабинета си. Имах намерение да почета, но се изправих пред купчината студентски работи, които трябваше да оценя до петък.

Работата на Джеймс Бренър ме накара да въздъхна. Чудя се как изобщо е завършил училище при тези знания по английски, да не говорим как е стигнал до последния курс на университета, и то като добър студент... Дори тройката му беше много!

Заех се със следващите работи, но мисълта ми не се отделяше от Бренър. Дали и той не беше в комитета за убийството? Дали и той не беше успял да завери семестъра, понеже беше замесен в някакви скандални истории? Никой не може да предвиди какво би направил такъв тип... Взех пак неговата работа, задрасках тройката и му написах четворка.

В осем и половина отидох на закуска. После — в преподавателската стая. Там заварих само професор Ласън. Четеше вестник. Кимнах, седнах в противоположния ъгъл на стаята и запалих лулата си. Откакто провалих надеждите му да включат една от неговите книги в списъка на задължителната литература, ограничавахме поздрава си до хладно кимане с глава. Ако беше успял да пробута некадърната си книга в един толкова престижен университет, какъвто беше нашият, автоматично щеше да последва включване в задължителната литература на поне деветдесет на сто от останалите юридически факултети в страната. Разбира се, понесе големи материални загуби.

Но този път Ласън проговори:

— Как се чувствуваше като тазгодишна жертва?

— Винаги съм мислел, че жертвите се пазят в тайна — отбелязах.

— Може би са тайна, но не и за мен.

— А защо?

— Защото аз съхранявам оръжието.

Може би вината беше в осветлението, но ми се стори, че в погледа му се чете злоба.

— Не можем да позволим студентите да носят оръжие на територията на университета — поясни той. — Затова аз го съхранявам до момента, когато ще бъде използвано.

Хрумна ми, че убиецът може и да не бъде студент. Тоест, привидният убиец. Припомних си, че през 1957 година професор Джексън беше ударен по главата по време на лекция от асистентката си Мейбъл Уоткинс. После приписваха силата на удара на нейната нервност, но аз също така помнех, че две седмици преди това Джексън, неин годеник от шест години, беше скъсал с Мейбъл.

Ласън бръкна в джоба си и извади от там револвер. Примижах.

— Ето, това е оръжието.

Отворих очи. Помислих си, че едва ли е било нужно да избират толкова голям револвер.

— „Магнум“, — поясни Ласън. — Един изстрел от него разбива на парчета автомобилен двигател.

Кого ли интересува това? Ласън пак бръкна в джоба си.

— А това са халосните патрони...

Радвах се да установя, че наистина са халосни. Той посегна към другия джоб.

— А тези са истински. Красиви са, нали?

— Това са онези, които служат за разбиване на автомобилни двигатели, така ли?

Кимна.

— Естествено, ще се постареем да не ги сбъркаме с халосните.

Нямах намерение да дискутирам по този въпрос.

— Ако не си давате сметка за това, което правите — обърнах се към Ласън свръхофициално, — бих искал да ви обърна внимание, че сте насочили този револвер към мен!

— Той не е зареден — захихика Ласън.

Бях се поизпотил. Да допуснем, че наистина би искал... Но това е смешно! Само защото и аз имах заслуга за отхвърлянето на глупавата му книга... Овладях се. Основният елемент на тази история... на това убийство... на това привидно убийство... е да бъде извършено в присъствието на много свидетели. Докато бяхме тук сами, бях в безопасност.

Онзи прибра в джоба си револвера и халосните патрони. Остави в дланта си само един истински патрон. Гледаше го замислено.

— Чудя се дали бронирана жилетка би запазила човека от това нещо...

Реших, че е вече време да вляза в час. Както винаги, Фреди Томпсън седеше на едно от предните места, а Рой Уикинс — до прозореца. Джеймс Бренър, подобен на неандерталец с ниското си чело, драскаше нещо в бележника си с изгризано моливче.

И Емелайн Грогън... Защо студентките смятаха следването си за провалено, ако не се влюбят в поне един от преподавателите?

Етапите на нейното ухажване се виждаха като на длан от местата, които заемаше в аудиторията. В началото на семестъра зае последния ред като напълно удобен. След една седмица започна да се мести все по-напред, все по-близо до мен. Когато се установи на първия ред, бях принуден да ѝ обясня, че съм категорично стар за нея, а освен това съм се заклел пред някого си на смъртното му легло във вечна вярност. Историята за Люцинда, моята първа и единствена

любов, едно крехко същество, отишло си от този свят след белодробно възпаление, дълги години ме защищаваше успешно от аспиращите на студентките. Обикновено и най-запалилите охладняваха. Емелайн обаче отстъпваше от схемата. Продължаваше да седи на първия ред.

В девет и двадесет извъня звънецът. Студентите излязоха от аудиторията. Емелайн остана. Гледаше ме с поглед, изпълнен с нескривана симпатия.

— Няма защо да тъгувате по Люцинда, професоре. Животът върви напред.

— Но не и за мен — въздъгнах. — Аз просто съществувам.

— Действително ли ви е толкова тежко?

— Несравнено по-тежко, отколкото го показвам. Животът ми няма смисъл. Търся начин да отида при нея...

Тя докосна леко ръката ми.

— Може би не след дълго ще я видите. Много по-скоро, отколкото си мислите...

Изтри една сълза от окото си и излезе.

Какво искаше да каже? „Може би не след дълго ще я видите. Много по-скоро, отколкото си мислите...“ Хм, тя също е в комитета за убийството. Знаеше ли нещо?

До десет и половина нямах занятия. Реших да отида до библиотеката. В десет и двадесет върнах заетите книги и излязох навън. Беше хубав, слънчев ден. Долу стояха на групички поне стотина студенти... Съвсем както в моя сън. Прилоша ми.

Фреди Томпсън четеше записките си, но щом излязох, насочи поглед нагоре, към мен. Дали трябваше да изтълкувам беглата му усмивка като поздрав? Съзрях наблизо също Джеймс Бренър и Рой Уикинс. И професор Ласън. Очите му сякаш се присвиха в очакване на нещо... И Емелайн Грогън... От състрадание и тя би могла...

Обърнах се и пак влязох в библиотеката. Изтрих изпотеното си чело. Приблжих се до прозореца. Да, всички чакаха. Колко врагове може да има един човек? Може би съм бил прекалено остър в отношенията си с хората? Може би лекциите ми са били прекалено скучни? Може би светът се нуждае и от калпави юристи, а не само от добри? Може би отдавна трябваше да забравя историята с Люцинда? Но какво ли може да направи човек? Трябва да бъде верен на себе си. А когато удари часът...

Изправих се. Човекът трябва да бъде човек. Трябва да бъде почтен спрямо себе си. Трябва да следва веднъж избраната линия на поведение. До последния си миг.

Отидох до библиотекарката, госпожа Хендрикс.

— Мога ли да ви помоля за лист хартия и плик?

— Заповядайте.

Адресирах плика до ректора на университета. Поставих дата и написах:

„Ваше превъзходителство! На бюрото в кабинета ми ще намерите работата на студента Джеймс Бренър. Поставих му добра оценка. Трябва да получи тройка. С уважение, ваш Алфред Рейниър.“

Това беше последното ми желание. Човек не бива да оставя след себе си неуредени проблеми. Залепих плика и помолих госпожа Хендрикс да му сложи марка и да го пусне в някоя пощенска кутия.

Излязох през централната врата. Поспях се за миг и изправих рамене. Беше хубав, слънчев ден. Долу стояха...

Вече два пъти бях преживял това. Слизях бавно по стълбите с вдигната глава.

Той излезе с бързи крачки пред групичката студенти. Държеше револвер „Магнум“... Револверът, който би могъл да пръсне на парчета автомобилен двигател.

Професор Хардинг! Но какво съм му направил?...

Отворът на дулото проблясна. Почувствавах как нещо ме удари в гърдите. Всичко потъмня.

Дойдох на себе си, когато ме внасяха в библиотеката. Щеше ми се да изохкам, но се възспях. Ще умра като джентълмен. Оставиха ме на някаква тясна кушетка.

— Можете да отворите очите си, професор Рейниър — чух гласа на Емелейн Грогън. — Всичко свърши...

Отворих очи.

— Бяхте чудесен! — заяви Фреди Томпсън. — Никога не съм виждал по-естествено поведение!

Погледнах към гърдите си. Кръв нямаше. Бавно се надигнах, седнах и разкопчах самото си. На ризата ми нямаше дупка, а сърцето ми биеше. Нямаше лъжа, нямаше измама — бях жив.

— Сигурни бяхме, че изборът ни е подходящ — продължи тържествено Фреди. — Вие сте любимият ни професор!

Набръчках чело, искрено учуден, Фреди кимаше утвърдително глава.

— Да, да, някои професори ми пишеха петици, защото не искаха да ми развалят студентската книжка на отличник. Само вие ми писахте четворка, когато не заслужавах повече. Възхищавам се от вашата смелост и почтеност. Благодаря ви!

Разбира се, трябваше да си стиснем ръцете. Сега пък Джеймс Бренър се усмихна:

— Вие все ми пишехте тройки. Всички други — три минус!

И дангалакът Рой Уикинс имаше да ми каже нещо.

— Този допълнителен семестър ще ми е от полза. Иначе и без това нямаше да мога да изкарам адвокатския изпит.

Емелейн ме потупа по рамото.

— Професоре, участвували ли сте някога в спиритически сеанс? Леля ми е идеален медиум. Тя би могла да установи контакт с Люцинда. И на мен вие сте любимият професор, а аз не обичам хората около мен да страдат...

Изпълваше ме облекчение. И благодарност. От задната врата на библиотеката влезе професор Хардинг. Целият сияеше.

— Всички бяха така изненадани, че избягах лесно от местопрестъплението. Е, някои студенти ме познаха, значи без процес няма да минем. И все пак ми се струва, че ако поне мъничко се бях гримирал, бих могъл наистина да извърша убийство и да се измъкна невредим.

В този миг забелязах и професор Ласън. Беше се опрял на библиотечния шкаф. Държеше дясната си ръка в джоба на сакото. В онзи джоб, в който бяха истинските патрони. Наблюдаваше ме с втренчен поглед, в който се четеше упрек. Стори ми се, че думите на професор Хардинг му подсказаха нещо.

В стаята изведнъж повея хлад.

Тутакси си дадох сметка, че истинското убийство може да настъпи всеки момент. Оставаше ми само да се надявам, че и тогава денят ще бъде също такъв хубав и слънчев, а на двора ще има поне стотина студенти.

Публикувано в списание „Наука и техника за младежта“, брой
10/1983 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.